

Sensurveiledning:

Alle tre oppgavene er godt dekket i pensum og på forelesninger, og liknende oppgaver har vært gitt i løpet av kurset.

Vekting: 25%, 50%, 25%

Oppgave 1

Forklar kort følgende begreper:

- a) Etterspørselastisitet
- b) Markedets tilbudskurve
- c) Kollektivt gode

Bruk gjerne eksempler

- a) **Kort definisjon holder. Husk at dervivasjon ikke er pensum på kurset , så vi må bruke $(\Delta X / \Delta P)(P / X)$**
- b) **Viser hvor mye produsentene vil tilby av godet til ulike priser, for gitt størrelser på andre faktorer som påvirker tilbudet, som for eksempel lønn og evt skatter eller subsidier. Endringer i disse andre faktorene gr skift i tilbudskurven.**
- c) **Læreboka bruker to kriterier på et kollektivt gode: (i) Ikke-rivaliserende og (ii) ikke mulig å ekskludere noen fra godet. Andre vil si at (i) holder: Med (ii) faller de fleste interessante goder bort, som TV-programmer, forskningsresultater etc. Jeg har brukt (i) som kriterium på forelesning, men det er selvsagt ok om de følger læreboka. Uansett bør det vare en kort forklaring av hva disse kriteriene betyr, og hva de innebærer for tilbudet av kolektve goder (det vil typisk bl tilbudt for lite)**

Oppgave 2

Betrakt et marked med fullkommen konkurranse.

- (a) Hva er de viktigste forutsetningene for en slik markedsform?

La markedets tilbudskurve være $x = 10p - 100$ og markedets etterspørselskurve $x = -10p + 500$.

- (b) Hva blir likevektspris og -kvantum i dette markedet?
- (c) Hva er etterspørselastisiteten i likevektspunktet?
- (d) Forklar ved hjelp av en figur hvorfor et marked med fullkommen konkurranse gir samfunnsøkonomisk optimalt kvantum av varen.
- (e) Vis på en figur hva som skjer i markedet dersom produsentene må betale en stykkskatt per enhet produsert . Forklar hva som bestemmer skatteoverveltningen (engelsk: tax incidence) i et marked, det vil si hvordan en skatt fordeles mellom kjøpere og selgere. Dersom

stykksskatten er 10 kroner, hvordan fordeles stykksskatten den da mellom kjøpere og selgere med de etterspørsels- og tilbudskurver som er oppgitt ovenfor ? Hva blir omsatt kvantum?

- (f) Anta nå at produktet skader miljøet. Kostnaden av miljøskaden er beregnet til 10 kr per enhet av produktet. Vis at samfunnsøkonomisk optimal produksjon nå blir lavere enn det som omsettes i et uregulert marked. Vis hvordan en avgift kan brukes til å oppnå samfunnsøkonomisk optimal mengde.
- (a) Alltid vanskelig si hvor mange forutsetninger som skal med, men bør iallefall ta med (i) homogene varer (ii) pristakeradferd og (iii) full info – og forklare hva disse innebærer for prisdannelsen.
- (b) $X=200, P=30$
- (c) $-3/2$
- (d) La x^* være likevektskvantumet. Forklare at høyden på etterspørselskurven måler marginal betalingsvillighet (MBV) for varen, mens høyden på tilbudskurven måler marginale kostnader (MK). For $x < x^*$ er da $MBV > MK$, dvs det er samfunnsøkonomisk lønnsomt å øke produksjonen. For $x > x^*$ er $MBV < MK$, dvs det er samfunnsøkonomisk lønnsomt redusere produksjonen. For x^* er $MBV = MK$, dvs det produseres optimal mengde. Går også an å vise hva samfunnsøkonomisk overskudd er og vise at dette er maksimert for x^* .
- (e) Med stykksskatt t blir tilbudskurven $x = 10(p - t) - 100$. Ved å sette tilbudt kvantum lik etterspurt får vi da $p = 30 + t/2$. Produsentprisen $p_p = p - t = 30 - t/2$. Dvs med de T- og E-funksjoner som er oppgitt deles stykksskatten likt mellom selgerne og kjøperne. Med $t=10$ blir den nye markedsprisen $p=35$, og produsentprisen blir 25. Kvantum blir 150.
- (f) Vise at den samfunnsøkonomiske marginalkostnaden ved produksjon nå ligger 10 kroner over den privatøkonomiske, som er gitt ved T-kurven. Vise hvordan dette leder til at privatøkonomisk optimalt kvantum (som er 200), er lavere enn det samfunnsøkonomiske, som er 150. Fordi de private produsentene ikke tar hensyn til forurensingskostnaden. En avgift lik den marginale forurensingskostnaden, dvs $t=10$, vil korrigere den eksterne virkningen. (Det burde nok stått i oppgaveteksten at i (f) er det ingen stykksskatt i utgangspunktet)

Oppgave 3

Diskuter noen faktorer som kan forklare lønnsforskjeller.

Pensum her er Barth, E. (1998). "Inntektsforskjeller og lønnsdannelse", i A. Rødseth og C. Riis (red), *Markeder, Ressurser og fordeling*, Ad Notam Gyldendal, Oslo

På forelesning har vi tatt utgangspunkt i hva som gir lik lønn: Homogen arbeidskraft (like arbeidere), homogene jobber og ingen transaksjonskostnader (kostnader ved å bytte jobb eller bytte ut arbeidskraft). Dette gir "lik lønn for likt arbeid". Brudd på en eller flere av disse forutsetningene kan gi lønnsforskjeller.

Ulike arbeidere: Ulike utdanning, yrkeserfaring etc (utdannng som investering)

Ulike jobber: Ulik risiko, frihet i jobben etc

Men empirisk finner man lønnsforskjeller selv for (tilsynelatende) lik arbeidskraft og like jobber. Typisk vil arbeidere i gode bedrifter tjene mer enn i dårlige.

Transaksjonskostnader kan forklare at partene har forhandlingsmakt, og dette kan gi opphav til ulik lønn for likt arbeid. Barth drøfter forhold som bestemmer forhandlingsstyrke. Viktigst: Bedrifter som går godt har mer å tape på en konflikt og dette gir de ansatte i bedriften forhandlingsstyrke.